

НАЦИОНАЛНА СПОРТНА АКАДЕМИЯ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ”

КАТЕДРА „ВОДНИ СПОРТОВЕ”

РЕЦЕНЗИЯ

**на проф. Петър Александров Банков, доктор, на дисертационния труд на ас. Наталия Генчева Стоянова, докторант на свободна форма на обучение, на тема: „Проучване на спортно-състезателната дейност по водно спасяване и изготвяне на програма за развитието на този спорт в Република България”, за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура)”.
Професионално направление 7.6 „Спорт”**

Научен ръководител: доц. Стоян Андонов, доктор

Ас. Наталия Генчева Стоянова е родена на 09.07.1976 г. в гр. София. Последователно завършва: средно образование 47^{мо} СОУ „Васил Левски” (1994 г.) в гр. София; ОКС „Бакалавър”, специалности – „Треньор по плуване” и „Учител по физическо възпитание” (1998 г.); ОКС „Магистър”, специалност „Високо спортно майсторство”; треньор по плуване в НСА „Васил Левски” (1999 г.).

Трудовата и професионална дейност включва: треньор по плуване в спортен клуб по плуване на НСА „Васил Левски” (1999–2001 г.); главен експерт в НС на „Българския червен кръст” – „Дирекция водноспасителна служба” – гр. София (2000–2012 г.); асистент по плуване в катедра „Водни спортове” на НСА „Васил Левски” (от 2010 г.).

Разностранны е обществената дейност на ас. Наталия Стоянова: вкл. международен инструктор по водно спасяване и инструктор по „Оцеляване в бързо течащи води и оказване на помощ при наводнения” (от 2004 г.); член на: регионалните екипи за работа при бедствия

(RDRT) към Международната федерация на Червения кръст и полумесец (FRC) – от 2006 г.; „Спортна комисия“ към Международната федерация по водно спасяване, регион Европа (ILSE); състезател на националните отбори по плуване (1988–1998 г.) и на националните отбори по водно спасяване (1995–1988 г.); европейски вицешампион по водно спасяване; майстор на спорта; заслужил деятел на БЧК; носител на приза „Merit of honor“ за принос в развитието на водното спасяване; участва в: международни проекти – „Европейска квалификационна рамка за водни спасители“; международни курсове за квалификации по водно спасяване.

Образователната квалификация, професионалната и обществената дейност на ас. Наталия Стоянова са свързани в продължителен период от време с развитието на водното спасяване в България и на международно равнище. В тази област тя е изявен и признат специалист.

Дисертационният труд на ас. Наталия Стоянова е разработен в обем от 184 стандартни страници. Включва: 3 части; 51 фигури; 27 таблици; приложения – 4. Докторантът ползва коректно 102 литературни, документални и интернет източници. От тях 72 на кирилица и 30 на латиница.

Целта на изследването е „Да се проучи и анализира състоянието, особеностите и развитието на спорта водно спасяване в света и България и въз основа на това да се изготвят насоки за развитието му в Република България“. За изпълнение на целта са формулирани във взаимна връзка 5 задачи.

В процеса на проектиране и провеждане на научното изследване докторантът прилага компетентно методите: проучване, анализ и обобщаване на литературни, документални и интернет източници (в исторически, педагогически, социален, законодателен и правно-нормативен и управленски аспект); моделиране; ретроспективен и диагностичен анализ на състоянието и развитието на водното спасяване;

експертно проучване с участие на 20 специалисти (74,1% от общия им брой в страната) в системата на БЧК; анкетно проучване с 27 тренъори от водещи плувни клубове в страната; интервю с участие на експерти по водно спасяване в европейски водноспасителни федерации и организации в над 12 страни (приложение 4); беседа с участие на състезатели по водно спасяване относно факторите, които формират тяхното отношение към практикуването на водно спасяване; математико-статистически методи.

В глава първа на дисертационния труд (51 с.) докторантът представя анализи, свързани с: историческото развитие на водното спасяване в света; характеристика на състезанията и състезателните дисциплини по водно спасяване, организирани от Международната федерация по водно спасяване (FIS); класификация на състезанията по водно спасяване; модели за организиране на спорта водно спасяване в някои водещи водноспасителни федерации в света; структурата и управлението на спорта водно спасяване в Република България; характеристика на състезанията и състезателните дисциплини в провежданите в България първенства; съвременни тенденции и насоки в развитието на водното спасяване в Европа и България.

Тези анализи предоставят съвременна количествена и качествена информация за състоянието и развитието на водното спасяване на международно и национално равнище.

Професионално изразена е позицията на докторанта по въпроси, свързани със: състоянието и развитието на водното спасяване в исторически, управленски (политика, стратегия, структура, управленски и помощни органи), организационен, законодателен, програмен, правно-нормативен, ресурсен аспект, вкл. на спецификата на функциониране на Международната федерация по водно спасяване и на национални водноспасителни дружества (Канада, Австралия, Германия, Италия и др.); спортните

събития (световни, европейски, световни игри) и дисциплини (класификация) по водно спасяване.

Трета глава на труда (80 с.) съдържа:

Първо. Анализ на системата за организиране и провеждане на състезания по водно спасяване (вкл. организация на състезанията); състезателна програма в провежданите световни първенства; на спортносъстезателните правилници (табл. 12, 14, фиг. 7); състезателната програма в провежданите състезания в България (табл. 15); динамика и характерни особености на отделните дисциплини (фиг. 26, 27).

Второ. Анализ на нагласите за развитието и състоянието на водноспасителния спорт в Република България (вкл. изследване нагласите за развитие на: спортносъстезателната дейност по водно спасяване в системата на Българския Червен кръст; развитие на водното спасяване сред тренъори по плуване; анализ на участието на представителните отбори на България в международни състезания).

Трето. Докторантът проектира два теоретични модела: класификация на състезанията по водно спасяване (фиг. 50); организация на състезания по водно спасяване (фиг. 51). Това са актуални, с непреходно значение продукти на научното изследване.

Другият краен продукт на изследването е експертно участие на докторанта в разработена и утвърдена за изпълнение от Български Червен кръст – „Програма за развитие на спортносъстезателната дейност по водно спасяване (за периода 2015–2018 г.)”.

Изводите, препоръките и приносите на дисертационния труд са обективни и прецизно формулирани в съответствие с подхода, работната хипотеза, целта, задачите и резултатите от изследването.

По темата на дисертационния труд са представени 4 публикации (вкл. 2 в международни научни издания).

Докторантът е участвал с доклади и съобщения в 1 национален и 2 международни научни форума.

Структурата и съдържанието на представения автореферат са в съответствие с дисертационния труд.

Допуснатите несъвършенства, пропуски и направените препоръки, посочени на вътрешната защита, са взети предвид и са отстранени и отразени при представянето на дисертационния труд за публична защита. По-съвършена е представената нова структура на труда. По този начин той придобива цялостен вид, прецизност на съдържанието с логически взаимна връзка.

Приноси на дисертационния труд:

1. Чрез приложение на подход и научни методи е обогатена теорията и научно-приложната дейност в управлението и организацията на спортносъстезателната дейност по водно спасяване в България.

2. Професионално е осъществено проучване и анализ на резултатите, свързани с: развитието на спорта водно спасяване (в България и на международно равнище); спецификата на дисциплините, включени в програмата на световните първенства; организацията; програмирането; правно-нормативната уредба и постигнатите резултати на състезатели и отбори в световни и европейски първенства по водно спасяване.

3. Чрез компетентно проектиране и проведени анкетни проучвания (експертно и социологическо) е получена и анализирана актуална информация за позицията (мнението) на експерти по водно спасяване и треньори по плуване относно основни специфични особености на развитието на водното спасяване в България.

4. С потенциални възможности за практическото приложение в развитието на водното спасяване в България са проектираните теоретични модели за: класификация на състезанието по водно спасяване; организиране на състезания по водно спасяване.

5. Разработената „Програма за развитие на спортносъстезателната дейност по водно спасяване” в Република България е една алтернатива с

първостепенно значение за оптимизиране на управлението и развитието на спорта водно спасяване.

Въпрос към докторанта: „Каква технология и механизми следва да възприеме и приложи за практическо приложение на резултатите от дисертационния труд“?

4. Заключение

Процедурата по подготовката на докторанта, разработването и представянето на дисертационния труд за публична защита са в съответствие и отговарят на изискванията на: чл. 12, ал. 5 на Закона за развитието на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ), във връзка с чл. 28, ал. 2 на Правилника за приложение на ЗРАСРБ, във връзка с чл. 46, ал. 2 от Наредбата за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ на НСА „Васил Левски“, във връзка със Заповед – 2190/10.11.2015 г. на Ректора на НСА „Васил Левски“.

Въз основа на гореизложеното с убеденост предлагам на членовете на научното жури да вземат решение. Първо. Оценяват положително качествата и приносите на дисертационния труд на ас. Наталия Генчева Стоянова на тема: „Проучване на спортно-състезателната дейност по водно спасяване и изготвяне на програма за развитието на този спорт в Република България“. Второ. Да присъдят на ас. Наталия Генчева Стоянова образователната и научна степен „Доктор“ по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура)“. Професионално направление 7.6 „Спорт“.

12.02.2016 г.

София

Рецензент:

(проф. Петър Банков, доктор)